

บทที่ •

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงและการเติบโตของเมืองหรือชุมชนของประเทศไทย มักจะขึ้นอยู่กับความพร้อมและช่องทางที่จะเป็นไปของปัจจัย ที่จะเกื้อกูลความสำเร็จของชุมชนนั้น ๆ เอง จึงเป็นลักษณะของการเจริญเติบโตที่ไม่มีระบบแบบแผน หรือที่เรียกว่าเป็นไปตามยถากรรม ไม่ได้เกิดจากแนวทางหรือช่องทางที่ได้มีการเตรียมการวางแผนให้เกิดความสัมพันธันของระบบ ของโครงสร้างที่เป็นปัจจัยที่สำคัญของเมือง หรือการกำหนดทิศทางที่จะเชื่ออำนาจ และส่งผลที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชนนั้น ๆ เมื่อเป็นไปในลักษณะนี้ ชุมชนที่ได้เติบโตขึ้นจนมีขนาดใหญ่ มีความหนาแน่นของประชากรสูงขึ้น ทำให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ จนยากแก่การแก้ไขโดยวิธีง่าย ๆ ได้ การวางแผนสำหรับเมืองจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้

ขนาดของชุมชนที่สมควรจะมีการวางแผน ถ้าเปิดเอาการแบ่งเขตการปกครองเป็นหลัก ก็เริ่มตั้งแต่ชุมชนขนาดเล็ก ระดับหมู่บ้าน ตำบล สุขาภิบาล เทศบาล อำเภอ จังหวัด ภาค และประเทศ แต่ถ้าคำนึงถึงความเหมาะสมในด้านเศรษฐกิจ และความน่าจะเป็นไปได้สำหรับประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย การวางแผนในระดับเทศบาลหรือระดับที่ใกล้เคียง เป็นสิ่งที่น่าสนใจมาพิจารณาจากแผนการพัฒนา ในระดับที่มีขนาดใหญ่กว่านี้ของประเทศ

การพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีช่องทางและกลยุทธ์ที่แตกต่างกัน เทศบาลเมืองลพบุรี ก็เช่นกัน / ลพบุรีเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาติดต่อกันมาช้านาน มีความสำคัญ และรุ่งเรืองจนเรียกได้ว่า เป็นราชธานีที่สองของกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทำให้ลพบุรีประกอบไปด้วยโบราณสถานที่สำคัญมากมาย ในส่วนของตัวเมืองที่เป็นที่ตั้งของพระบรมมหาราชวังในขณะนั้น หรือเขตเมืองตั้งแต่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำลพบุรี จนถึงคูเมืองด้านทางรถไฟ ซึ่งเป็นเขตเทศบาลที่กำหนดขึ้นในครั้งแรก ต่อมาได้มีการขยายเขตเทศบาลออกไป

ทางทิศตะวันออก โดยย่านสถานที่ทำการของทางราชการออกไปอยู่ที่ย่านวงเวียนเทพสตรี หรือที่เรียกว่า เมืองใหม่เกือบทั้งหมด โดยห่างจากตัวเมืองเดิมประมาณ ๓ - ๔ กิโลเมตร มีย่านการค้าอยู่ระหว่าง กลางบริเวณวงเวียนศรีสุริโยทัย แต่ความหนาแน่นของชุมชนยังคงอยู่ในเขตตัวเมืองเดิม จากสิ่งนี้จึงทำให้ลพบุรีมีลักษณะที่แตกต่างไปจากชุมชนอื่น ๆ โดยมีส่วนประกอบของเมืองเก่าและชุมชนใหม่ ที่มีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไม่มากนัก ถ้าได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมจะก่อประโยชน์ให้แก่ชุมชนเอง ทางด้านการเป็นเมืองที่น่าสนใจในการท่องเที่ยวทางค่านโบราณสถาน และยังคงส่งผลต่อภาคและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เป็นการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางสำหรับการวางแผนพัฒนา โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับ

- ๑.๒.๑ ศึกษาถึงปัจจัยและโครงสร้างในค่านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเทศบาลเมืองลพบุรี ทั้งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาโดยตรง และโดยอ้อม
- ๑.๒.๒ ศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการเติบโตของชุมชน ทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และในอนาคตเป็นบางส่วนที่จำเป็น
- ๑.๒.๓ รวบรวมข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาของชุมชนแห่งนี้
- ๑.๒.๔ วางแผนนโยบายในการพัฒนาอย่างกว้าง ๆ สำหรับชุมชนเทศบาลเมืองลพบุรี

คู่มือวิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑.๓ ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษา เน้นหนักในการหาช่องทางสำหรับวางแผนนโยบาย ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดแนวนโยบายการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางให้แก่การวางแผนปฏิบัติการในระดับเทศบาลต่อไป การวิเคราะห์จึงแบ่งเป็น ๓ ระดับ ทั้งระดับภาค ระดับจังหวัด อำเภอ และระดับท้องถิ่นหรือเทศบาล การศึกษาจะเน้นหนักในระดับท้องถิ่น บริเวณเขตเทศบาลเมืองลพบุรีเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาในระดับอื่น ๆ เป็นเพียงส่วนประกอบที่จะให้การวิจัยสมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น โดยทำการวิเคราะห์ไปตั้งบ้างเป็นบางส่วนที่จำเป็น

- ๑.๓.๑ การศึกษาในด้านการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์โบราณสถาน ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้แล้ว จึงไม่ได้นำมาวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในที่นี้อีก
- ๑.๓.๒ การดำเนินการวางแผนเพื่อการพัฒนาเมือง จะต้องมีการพิจารณาวิเคราะห์ในหลาย ๆ ด้าน เช่น สภาพทั่วไป เศรษฐกิจ และ สังคม ซึ่งจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญและนักวางแผนที่มีพื้นฐานจากหลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน จึงจะสามารถทำได้แผนที่มีความสมบูรณ์ในด้านต่าง ๆ ได้ แต่การวิจัยนี้ทำโดยผู้วิจัยเพียงคนเดียว ประกอบกับข้อมูลที่มีอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ มีอยู่ไม่เท่าเทียมกัน จึงอาจทำให้การวิจัยมีความละเอียดลึกซึ้งแตกต่างกันไปบ้างในบางด้าน

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาวิเคราะห์ เน้นหนักไปในด้านการศึกษาเพื่อหาช่องทางในการวางแผนเป็นส่วนใหญ่ แนวทางของแผนจึงเป็นลักษณะของการวางแผนนโยบายเพื่อพัฒนาสำหรับเทศบาลเมืองลพบุรี มีระยะเวลาของแผน ๑๔ ปี สำหรับแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่มีความละเอียดลึกซึ้งเกินกว่านี้ จะไม่นำมากล่าวในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่สมควรที่จะได้มีการศึกษาในโอกาสต่อไป

๑.๔ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นไปในลักษณะการวิจัยเพื่อพัฒนา โดยมี การดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

- ๑.๔.๑ ทำการศึกษาประวัติความเป็นมาและแนวนโยบายของรัฐ ในการพัฒนา
ลพบุรี โดยวิธี Library Research และจากข้อมูลทุติยภูมิต่าง ๆ
- ๑.๔.๒ ศึกษาพื้นที่ และอิทธิพลของพื้นที่ ทั้งการใช้ที่ดิน ข้อจำกัดและสิ่งที่จะมา
จำกัดในการขยายตัวในด้านการใช้ที่ดิน ใช้วิธี Field Survey
แผนที่การใช้ที่ดิน และวิธีทางสถิติ
- ๑.๔.๓ ศึกษาเกี่ยวกับประชากร ความหนาแน่น การกระจายตัว การเปลี่ยนแปลง
และการเพิ่มของประชากรในอนาคต โดยการเก็บข้อมูลจากที่ทำการ
ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และการใช้วิธีทางสถิติ
- ๑.๔.๔ สํารวจและสอบถาม ความคิดเห็นในปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งศึกษา
ถึงสภาวะทางเศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อการพัฒนาเทศบาลเมืองลพบุรี
โดยการเก็บข้อมูลจากที่ทำการของรัฐที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถาม เครื่อง
มือที่ใช้ทำการวิเคราะห์ ใช้วิธีทางสถิติ และแผนที่
- ๑.๔.๕ รวบรวมปัญหา ข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาเพื่อเป็น
แนวทางในการวางแผน
- ๑.๔.๖ วางแนวทางสำหรับการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองลพบุรีในรูปของแผนนโยบาย
จากการวิเคราะห์วิจัยข้างต้น

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- ๑.๕.๑ ทำให้ทราบถึงปัญหา และปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของเทศบาลเมืองลพบุรี
โดยตรง
- ๑.๕.๒ สามารถกำหนดรูปแบบของแนวทางในการวางแผนและพัฒนาใน เขต เทศบาล
เมืองลพบุรี

- ๑.๕.๓ จะเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้ได้แผนพัฒนา และแนวทางการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเป็นไปได้ดียิ่งขึ้น
- ๑.๕.๔ ทำให้ท้องถิ่นได้ทราบถึงลักษณะและปัญหาที่แท้จริงของชุมชน ซึ่งจะทำได้สามารถนำไปใช้ได้ทันที
- ๑.๕.๕ ข้อมูล ข้อเสนอแนะ และแผน พอดีจะเป็นแนวทางของนักผังเมือง นักวางแผนที่บุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริหาร ในการจัดทำโครงการ และกำหนดนโยบายในการวางแผนพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
- ๑.๕.๖ นอกจากจะเป็นประโยชน์สำหรับชุมชนแห่งนี้แล้ว ยังอาจเป็นแนวทางช่วยในการพิจารณาและแก้ไขในที่แห่งอื่น ๆ อีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย